

Országos honismereti szakkörvezetői konferencia Nyíregyháza-Sóstón

Folytatás és főpróba

1973. június 10—14-én került sor a honismereti szakkörvezetők — sorrendben immár harmadik — konferenciájára. (Mint ismeretes, 1968-ban Balatonbogláron, 1970-ben Keszthelyen volt már hasonló tanfolyam a honismereti szakkörvezető tanárok számára.)

A nyíregyházi konferencián bővült a résztvevők köre. Az általános és középiskolai szakkörvezetőkön kívül meghívást kaptak a Hazafias Népfront, a művelődési otthonok és a szakmunkásképző intézetek szakkörvezetői, illetve témafelelősei is.

Az előkészítésben, szervezésben és lebonyolításban részt vett a Városi és Megyei Művelődési Központ, a Hazafias Népfront Honismereti Bizottsága, a Munkaügyi Minisztérium, a Népművelési Intézet és — a házigazda szerepet is vállalva — a Besenyei György Tanárképző Főiskola.

A konferencia — öt napba sűrítve — gazdag, sokrétű programot valósított meg.

A Hazafias Népfront Honismereti Bizottságának munkatervét *Töltési Imre*, a HNF Országos Titkárságának munkatársa ismertette. Előadás hangzott el a hazafiságról és hazafiságra nevelésről (*dr. Novák József*, a Népművelési Intézet munkatársa); Szabolcs-Szatmár megye és Nyíregyháza irodalmi emlékeiről (*dr. Margócsi József*, a Besenyei Tanárképző Főiskola főigazgatója); Szabolcs-Szatmár megye és Nyíregyháza történelmi-helytörténeti emlékeiről (*dr. Hársfalvi Péter*, a Besenyei Tanárképző Főiskola főigazgatóhelyettese); Szabolcs-Szatmár megye honismereti mozgalmáról (*Tőkei Károly*, a Megyei Módszertani Központ igazgatóhelyettese); „A KISZ és a honismereti mozgalom” címmel (*Frank Iván*, a KISZ KB munkatársa).

Valamennyi előadást vita és konzultáció követte, melyen alkalom nyílt eszmecserére, a tapasztalatok kicserélésére, elvek és álláspontok tisztázására. A hozzászólók számos új javaslattal is hozzájárultak a mozgalom fejlesztéséhez, szervezeti és együttműködési problémák megoldásához. A konferencia eleven színtelt volt a másfél napos megye-járás. A kirándulás során a Rétközben a szabolcsi földvár ásatásairól dr. Németh Péter, a Jósa András Múzeum tudományos munkatársa; *Tiszabercelen*, Bessenyei szülőházában dr. Katona Béla főiskolai docens; *Paszabon*, a szövőházban és a Turi Sándor féle iskolai gyűjteményről Makay László tanár; a *vajai* kastélyban és múzeumban Molnár Mátyás múzeumigazgató; *Vásárosnaményban*, a Beregi Múzeumban Csiszár Árpád múzeumigazgató; *Fehérgyarmaton*, városnéző sétán Kalydy Jenő, a Járási Művelődési Központ igazgatója; *Tiszacsécsén* Móricz Zsigmond szülőházában dr. Katona Béla; *Szatmárcsekén*, a Kölcsey emlékszobában és a szatmárcsekei temetőben Lakatos József tanár; *Nyírbátorban*, a Báthory Múzeumban Szalontay Barnabás múzeumigazgató tájékoztatta a konferencia hallgatóit.

A *felsősimai* művelődési házban — Cserkő Kálmán igazgató vezetésével — honismereti vetélkedő bemutatóján vettek részt.

A konferencia első napján nyitották meg a Nyíregyházi Városi Művelődési Központban a megyei honismereti szakkörök gyűjtéséből és a Megyei Könyvtár dokumentumaiból összeállított helytörténeti, néprajzi kiállítást. A megnyitóban dr. Dienes István megyei múzeumigazgató részletes ismertetést adott a megyei múzeumügy és a honismereti munka sokrétű kapcsolatáról is.

Az esti órák szekcióülésekkel teltek el. Az egyes szekciókban Makay László vezetésével helytörténeti-üzemtörténeti kérdésekről; dr. Morvay Péter csoportjában a néprajzi és nyelvjárási gyűjtés módszertanáról és a pályázati felkészülésről; dr. Katona Béla irányításával az irodalmi emlékek, természeti értékek gyűjtéséről, védelméről, a honismereti országjárásról folyt baráti eszmecsere és szakmai tanácsadás.

E tájékoztató keretében nem vállalkozhatunk a tanfolyam részletes elemzésére, bár a gazdag és magasszínvonalú program s főként a közvetlen élmények erre csábítanak. Csupán a legfontosabb általános következtetéseket kíséreljük meg összefoglalni. Ezt azért is meg kell tennünk, mert mint a címben is sejtítettük — nem egyszerűen folytatása volt a konferencia az előzőeknek, de főpróbája is egy tervezett Nyíregyházi Honismereti Szabadakadémiának.

Az elhangzott előadások színvonalával messzemenően elégedettek lehetünk, jó, hogy néhány előadás szövegét sokszorosítva már előre megkapták a résztvevők. Más kérdés — jogosan tették szavá a konferencia résztvevői és a szekcióvezetők — hogy hiányzott néhány az egyes szakkörtípusokat érintő és érdeklő tudományágak újabb kutatási és módszertani eredményeiről szóló tájékoztató, az új munkaágakkal, a pályázati felkészítéssel kapcsolatos előadás. A szekciók ugyan — elvileg legalábbis — alkalmat nyújtottak a szakági elmélyülésre, de a honismeret komplex jellege, a szakköri tagok (vezetők) sokoldalú érdeklődése indokoltá teszi, hogy a tudományágak a plenáris üléseken is „szóhoz jussanak”.

Ugyanakkor jogosan igénylik záróértékeléseikben a szekcióvezetők, hogy időkeretben, összetételben is egyenjogosítsuk a szekcióüléseket a többi fő-programmal, több alkalmat adva a tapasztalatcserére, a tudományos-szakmai tanácsadásra, eligazításra.

A kirándulás élménygazdagsága feledtette ugyan a vele járó fáradtságot, mégis nyilvánvaló, hogy takarékosabban kell a jövőben élni Szabolcs-Szatmár — sokak számára elsősorban felfedezett — gazdagságával. (Nem érzem túlzásnak Makay László megállapítását, miszerint: „A kirándulás valóssággal elkápráztatta a résztvevőket. Többségüknek sejtelve sem lehetett arról a gazdag múltról, amit a Szatmár-Beregi táj megőrzött...”) A tervek szerint kétévenként megrendezésre kerülő szabadakadémia résztvevői így is sorra megismerhetnék a megye minden értékét, de nem futó vendégként, hanem elmélyedve az őket érdeklő részletekben és szakmai kérdésekben. A kísérleti tanfolyam helyi szervezői bizonyára felfigyeltek arra, milyen nagy az érdeklődés és igény szép kivitelű, szakszerű tájékoztatófüzetek és (később a távoli megyék szakköreiben is bemutatható) dia-sorozatok iránt, és ezekből jövőre bőséges választékot biztosítanak. Örvendetes, hogy a rendezést kívánó kérdések miatt — a szokásosnál és kívánatosnál későbbi szervezés ellenére — 55 résztvevője volt a konferenciának. (Köztük a megyék 22, a HNF 16, az NI 11 és a MŰM 6 delegáltja.) Idejében kezdett szervezés mellett bizonyosak lehetünk a nagyobb részvételben. Mindemellett sajnáljuk, hogy 5 megye egyáltalán nem képviseltette magát. Gondos előkészítéssel, a társszervek egyeztető munkájával biztosítani lehet a jövőben a homogénebb szekciókat, s ez a szélesebb és nagyon is szükséges utánpótlás nevelésében is hatékonyabbá teheti a szabadakadémia munkáját.

A sok javaslat közül feltétlenül figyelmet és kedvező intézkedést igényel az, hogy a következő Honismereti Nyári Akadémiákat is fogadják el a tanári továbbképzés hivatalos formájának. Ez a megbecsülés hozzájárulna, hogy a honismereti szakköri munka — e hagyományaink ápolása és a jövő építése, a hazafias és internacionalista nevelés szempontjából oly fontos tevékenység — végre kivívja a többi szakkörök közötti egyenlőségét.

A HNF, a KISZ, az NI honismereti továbbképzésével kapcsolatos — a nyíregyházi konferencián is kifejtett — elképzelések ismeretében biztosan állíthatjuk, hogy a tervezett Nyíregyházi Honismereti Szabadakadémia (Honismereti Akadémia) beillik e továbbképzési rendszer szervezetébe, és kellő összefogással annak, s ezzel együtt a honismereti mozgalomnak egyik nagyhatású formájává lehet.

A nyíregyházi konferencia résztvevői elhatározták, hogy a III. Konferencia emlékére a Tanárképző Főiskola most kialakítandó arborétumában emlékfákat ültetnek. Reméljük, hogy a harmadik nyíregyházi Honismereti Szabadakadémia résztvevői már pihenhetnek, beszélgethetnek lombjai alatt. Mint ahogy reméljük, hogy a szorgosan hintett gondolatmagvak is jó talajra hullottak és a főiskola tanári karának, az együttműködő szerveknek gondos kertészkedése nyomán a Szabadakadémia szellemi arborétumában a mozgalom bőven termő fájává nőnek.

Budapest, 1973. augusztus 9.

Tóth László